

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 336.14

Кизим М. О., Феденко Г. М.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З РАНЖИРУВАННЯ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ ЗА ПРІОРИТЕТНІСТЮ ЇХ ФІНАНСУВАННЯ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

У статті розглянуто програмно-цільовий метод, як один із найбільш дієвих методів здійснення витрат бюджетів у всьому світі. Проаналізовано інформацію щодо реалізації Державних цільових програм в Україні та визначено значне перевищення кількості прийнятих цільових програм фінансових можливостей держави та регіонів. Доведено необхідність розробки методики ранжирування цільових програм по пріоритетності їх фінансування з Державного бюджету. Запропоновано критерії такого ранжирування та розроблено методичні рекомендації з ранжирування цільових програм за пріоритетністю їх фінансування з Державного бюджету, які можуть бути використані в практичній роботі законодавчих і виконавчих органів влади при розробці проекту бюджету на черговий фінансовий рік.

Ключові слова: Державна цільова програма, програмно-цільовий метод, фінансування, пріоритетність, ранжирування, бюджет

Табл.: 16. *Формул.:* 8. *Бібл.:* 3.

Кизим Микола Олександрович – доктор економічних наук, професор, директор, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

Феденко Галина Михайлівна – аспірант, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 336.14

Кизим Н. А., Феденко Г. М.

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО РАНЖИРОВАНИЮ ЦЕЛЕВЫХ ПРОГРАММ ПО ПРИОРИТЕТНОСТИ ИХ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИЗ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА

В статье рассмотрен программно-целевой метод, как один из наиболее действенных методов осуществления расходов бюджетов во всем мире. Проанализирована информация о реализации Государственных целевых программ в Украине и выявлено значительное превышение количества принятых целевых программ финансовых возможностей государства и регионов. Доказана необходимость разработки методики ранжирования целевых программ по приоритетности их финансирования из Государственного бюджета. Предложены критерии такого ранжирования и разработаны методические рекомендации по ранжированию целевых программ по приоритетности их финансирования из Государственного бюджета, которые могут быть использованы в практической работе законодательных и исполнительных органов власти при разработке проекта бюджета на следующий финансовый год.

Ключевые слова: Государственная целевая программа, программно-целевой метод, финансирование, приоритетность, ранжирование, бюджет

Табл.: 16. *Формул.:* 8. *Библ.:* 3.

Кизим Николай Александрович – доктор экономических наук, профессор, директор, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 эт., Харьков, 61022, Украина)

Феденко Галина Михайловна – аспирант, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

UDC 336.14

Kizim N. A., Fedenko G. M.

METHODICAL RECOMMENDATIONS ABOUT RANGING OF TARGET PROGRAMS ABOUT PRIORITY OF THEIR FINANCING FROM THE STATE BUDGET

In article the program and target method, as one of the most effective methods of implementation of expenses of budgets around the world is considered. Information on implementation of the State target programs in Ukraine is analysed. Considerable excess of number of the accepted target programs of financial opportunities of the state and regions is revealed. Need of development of a technique of ranging of target programs on priority of their financing from the state budget is proved. Criteria of such ranging are offered and methodical recommendations about ranging of target programs about priority of their financing from the state budget which can be used in practical work of legislative and executive bodies of the power when developing the draft of the budget the next fiscal year are developed.

Keywords: State target program, program and target method, financing, priority, ranging, budget

Tabl.: 16. *Formulae:* 8. *Bibl.:* 3.

Kizim Nikolay A. – Doctor of Science (Economics), Professor, Director, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Fedenko Galina M. – Postgraduate Student, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

Одним із найбільш дієвих методів здійснення витрат бюджетів у всьому світі визнається програмно-цільовий метод, який реалізується через цільові програми та забезпечує прямиий взаємозв'язок між розподілом бюджетних ресурсів та фактичними чи запланованими результатами їх використання у відповідності зі встановленими пріоритетами державної політики.

В Україні вже здійснено перехід на формування Державного бюджету за програмно-цільовим принципом, фінансування діяльності органів державного управління здійснюється в рамках бюджетних програм. Метою запровадження програмно-цільового методу в бюджетному процесі є встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання.

Аналіз інформації про хід реалізації цільових програм в Україні дозволяє зробити висновок, що ситуація з їх реалізацією неухильно погіршується. До виконання приймається велика кількість програм. Потреба у фінансуванні такої кількості програм набагато перевищує можливості держави і регіонів. В умовах, що склалися, одні програми доводиться відкладати до початку реалізації, призупиняти на невизначений термін реалізацію інших, інші – фінансувати не в повному об'ємі.

Таким чином, актуальність розробки методики ранжирування цільових програм по пріоритетності фінансування з Державного бюджету викликана наявністю великої кількості програм, які свідомо не можуть бути повністю забезпечені ресурсами. Замість концентрації ресурсів на найбільш важливих напрямках при відмові від другорядних законодавчі і виконавчі органи влади розподіляють ресурси між усіма заявленими на програмно-цільове рішення проблемами пропорційно необхідному об'єму. Ситуація, що склалася, обумовлена невідповідністю формування переліку пріоритетних програм встановленому порядку і головним чином – відсутністю методики ранжирування цільових програм за пріоритетністю фінансування з Державного бюджету. Це при тому, що саме тут реалізується головний принцип програмно-цільового методу управління – концентрація ресурсів на вирішенні найбільш важливих проблем. Ця ситуація викликає необхідність розробки методики ранжирування цільових програм по пріоритетності фінансування з Державного бюджету, яка дозволила б систематизувати накопичений в цьому питанні досвід і дати можливість використати його в практичній діяльності законодавчих і виконавчих органів влади регіону.

Відповідно до Стратегії оптимізації кількості бюджетних програм та частини шостої статті 20 Бюджетного кодексу України, ранжирування державних цільових програм за пріоритетністю фінансування з Державного бюджету повинно здійснюватися в цілях досягнення оптимального співвідношення витрат і результатів, пов'язаного з їх реалізацією, а також забезпечення основних принципів бюджетної системи України: ефективності та результативності використання бюджетних коштів, повноти, обґрунтованості, єдності, збалансованості, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості та неупередженості, публічності та прозорості [19; 215].

Джерелом інформації для ранжирування програм за пріоритетністю їх фінансування, відповідно до Закону України «Про державні цільові програми» (Постанова КМУ «Про порядок розроблення та виконання державних цільових програм» від 31.01.2007 р. № 106) та «Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання», (Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2002 р. № 1098), мають стати планові та фактичні результативні показники, що містяться у паспортах цільових програм та самі програми [177].

На підставі досліджень чинного в Україні законодавства в сфері соціально-економічного розвитку країни й узагальнення вітчизняного та закордонного досвіду пропонується ранжирування пріоритетності фінансування з Державного бюджету цільових програм розвитку реального сектора економіки здійснювати за такими критеріями:

1. Відповідність цілей і завдань програм пріоритетним напрямкам розвитку виробничого сектора економіки країни та проблемам, які стоять перед нею.
2. Соціально-економічна й бюджетна ефективність програм.
3. Інноваційність програм.
4. Якість складання програм.

Ранжирування програм за пріоритетністю їх фінансування з Державного бюджету здійснюється у такому порядку: діючі, а потім нові програми.

Оцінка відповідності цілей та завдань програм пріоритетним напрямкам розвитку виробничого сектора економіки країни, які затверджені офіційно, та проблемам, що стоять перед нею, здійснюється наступним чином.

Цілі та завдання програм порівнюються з офіційно затвердженими пріоритетними напрямками розвитку виробничої сфери економіки країни, та проблемами, які стоять перед нею (табл. 1).

Таблиця 1

Пріоритетні напрями розвитку виробничого сектора економіки країни та проблеми, які стоять перед нею

Пріоритетні напрями	Проблеми
Видобуток корисних копалин Атомна енергетика та атомна промисловість Альтернативна енергетика Енергозбереження у комунальній і соціальній сферах Агропромисловий комплекс Авіабудування Космічна промисловість Суднобудування Виробництво сільськогосподарської техніки Галузі і виробництва з випуску споживчих непродовольчих товарів Будівельна галузь Транспортна інфраструктура	Природно-ресурсна Енергетична Продовольча Науково-технологічна

Якщо цілі та завдання програми, що ранжирується, відповідають пріоритетам розвитку виробничого сектора економіки країни, то програма отримує 1 бал, не відповідають – 0 балів. Якщо програма спрямована на вирішення проблем розвитку економіки країни, то вона отримує 1 бал, якщо ні – то 0 балів.

Результати оцінки щодо відповідності програм пріоритетним напрямкам розвитку виробничої сфери економіки країни та проблемам, які стоять перед нею, заносяться в табл. 2.

Кількісний показник оцінки відповідності цілей і завдань програми пріоритетним напрямкам розвитку виробничого сектора економіки країни та проблемам, що

стоять перед нею, який наведено в табл. 2, розраховується за формулою:

$$P_i = \frac{Z_{i1} + Z_{i2}}{Z_{max}}, \quad (1)$$

де P_i – кількісний показник оцінки відповідності i -ої програми пріоритетним напрямкам та проблемам розвитку країни;

Z_{i1} і Z_{i2} – кількісні оцінки відповідності цілей і завдань i -ої програми відповідно пріоритетним напрямкам і проблемам країни, бали;

$Z_{max} = 2$ – максимальна кількісна оцінка рівня відповідності цілей і завдань програм пріоритетним напрямкам розвитку та проблемам країни, бали.

Таблиця 2

Оцінка відповідності цілей та задач програм пріоритетним напрямкам розвитку виробничого сектора економіки країни, та проблемам, що стоять перед нею

Програма	Відповідність програми, бали		Сума балів (Z ¹ + Z ²)	Кількісний показник оцінки (Pi)	Якісна оцінка
	Пріоритетам (Z ¹)	Проблемам (Z ²)			

Якісна оцінка відповідності цілей і завдань програми пріоритетним напрямкам розвитку виробничої сфери економіки країни та проблемам, що стоять перед нею, здійснюються за наступною шкалою (табл. 3).

Таблиця 3

Шкала якісної оцінки відповідності цілей і завдань програм пріоритетним напрямкам і проблемам країни

Оцінка	Значення показника		
	Кількісна (бали)	0	0,5
Якісна	Не відповідає	Частково відповідає	Повністю відповідає

По програмам, які повністю або частково відповідають пріоритетним напрямкам розвитку виробничої сфери економіки і проблемам країни, а також по тим діючим програмам, що їм не відповідають, але зупинення реалізації яких призведе до заморожування вже вкладених коштів у незавершене будівництво, у подальшому здійснюється оцінка за загальним інтегральним показником, який складається з компонент: соціально-економічної й бюджетної ефективності, інноваційності та якості складання програм за формулою:

$$I_i = \frac{I_{i1} + I_{i2} + I_{i3}}{3}, \quad (2)$$

де I_i – загальний інтегральний показник оцінки i -ої програми;

I_{i1} – інтегральний показник оцінки компоненти соціально-економічної і бюджетної ефективності i -ої програми;

I_{i2} – інтегральний показник оцінки компоненти інноваційності i -ої програми;

I_{i3} – інтегральний показник оцінки компоненти якості складання i -ої програми;

3 – кількість компонент, за якими розраховується загальний інтегральний показник оцінки програм.

Оцінка компоненти соціально-економічної й бюджетної ефективності програм здійснюється за такими напрямками: соціальна, економічна та бюджетна ефективності, як за допомогою інтегрального, так і часткових показників.

Інтегральна оцінка компоненти соціально-економічної та бюджетної ефективності програм розраховується за формулою:

$$I_{i1} = \frac{K_{i1} + K_{i2} + K_{i3}}{3}, \quad (3)$$

де K_{i1} , K_{i2} і K_{i3} – комплексні показники відповідно соціальної, економічної та бюджетної ефективності i -ої програми;

3 – кількість напрямів оцінки компонент соціальної, економічної та бюджетної ефективності програм.

Комплексні показники оцінки відповідно соціальної, економічної та бюджетної ефективності розраховується за формулою :

$$K_i = \frac{\sum_{j=1}^m Z_{ij}}{m}, \quad (4)$$

де K_i – комплексний показник оцінки відповідно соціальної, економічної та бюджетної ефективності i -ої програми;

Z_{ij} – j -ий частковий показник оцінки відповідно соціальної, економічної та бюджетної ефективності i -ої програми;

m – кількість часткових показників оцінки відповідно соціальної, економічної та бюджетної ефективності програм.

Часткові показники оцінки відповідно соціальної, економічної та бюджетної ефективності програм, перед розрахунком комплексного показника, нормуються за формулою:

$$Z_{ji}^n = \frac{Z_{ji} - Z_{ji}^{\max}}{Z_{ji}^{\max} - Z_{ji}^{\min}}, \quad (5)$$

де Z_{ji}^n – нормоване значення j -го часткового показника оцінки відповідно економічної, соціальної та бюджетної ефективності i -ої програми;

$Z_{ji}^{\max}$ і $Z_{ji}^{\min}$ – відповідно максимальне та мінімальне значення j -го часткового показника оцінки соціальної, економічної й бюджетної ефективності i -ої програми.

Оцінка соціальної ефективності програм здійснюється за такими частковими показниками:

- кількість додатково створених робочих місць;
- середня заробітна плата працюючих;
- питома вага кількості зайнятих з вищою та середньою освітою у загальній їх чисельності.

Формули розрахунку часткових показників оцінки соціальної ефективності програм наведено в табл. 4.

Результати оцінки соціальної ефективності програм заносяться в табл. 5.

Оцінка економічної ефективності програм здійснюється за наступними частковими показниками:

- строк окупності програм;
- обсяг виробленої продукції.

Таблиця 4

Часткові показники оцінки соціальної ефективності програм

Показник	Формула розрахунку
Кількість додатково створених робочих місць (PM_i), одиниць	PM_i – данні з паспорту i -ої програми, один.
Середня заробітна плата ($ЗП_i$), грн	$ЗП_i$ – данні з паспорту i -ої програми, грн
Питома вага кількості зайнятих з вищою та середньою освітою у загальній їх чисельності ($ПВр_i$), %	$ПВр_i = \frac{P_{vi}}{P_i} \quad \Delta_{раб} = \frac{P_v}{P} \times 100\%$, де $ПВр_i$ – питома вага кількості зайнятих з вищою та середньою освітою в загальній їх чисельності (дані з паспорту i -ої програми), % P_{vi} – чисельність зайнятих з вищою та середньою освітою (дані з паспорту i -ої програми), осіб, P_i – загальна чисельність зайнятих (дані з паспорту i -ої програми), осіб

Таблиця 5

Оцінка соціальної ефективності програм

Програма	Показники оцінки соціальної ефективності програми						Комплексний показник оцінки соціальної ефективності програми (K_{ji})
	Кількість додатково створених робочих місць (PM_i), од	Нормований показник	Середня заробітна плата ($ЗП_i$), грн	Нормований показник	Питома вага кількості робітників з вищою та середньою освітою ($ПВ_r$), %	Нормований показник	

Формули розрахунку часткових показників оцінки економічної ефективності програми наведено в табл. 6.

Результати оцінки економічної ефективності програм заносяться в табл. 7.

Оцінка бюджетної ефективності програм здійснюється за такими частковими показниками:

- податкові надходження до бюджетів усіх рівнів;
- показник співфінансування програм.

Формули розрахунку часткових показників оцінки бюджетної ефективності програми наведені в табл. 8.

Результати оцінки бюджетної ефективності програм заносяться в табл. 9.

Інтегральний показник оцінки соціальної, економічної та бюджетної ефективності програми відображається в табл. 10.

Оцінка інноваційності програми здійснюється за такими частковими показниками:

- технологічний уклад, до якого відноситься виробництво продукції за програмою (визначається з табл. 11);
- питома вага обсягу виробництва інноваційної продукції в загальному її обсязі виробництва за програмою;
- питома вага обсягу експорту інноваційної продукції в загальному її обсязі експорту продукції за програмою.

Таблиця 6

Часткові показники оцінки економічної ефективності програм

Показник	Формула розрахунку
Строк окупності програми (C_i), роки	$C_i = \frac{D_i}{I_i},$ де C_i – строк окупності i -ої програми, років; D_i – дохід від реалізації з урахуванням норми дисконтування, млн грн (дані з паспорту i -ої програми); I_i – обсяг інвестицій з урахуванням норми дисконтування, млн грн (дані з паспорту i -ої програми)
Обсяг виробленої продукції ($ВП_i$), млн грн	$ВП_i$ – данні з паспорту i -ої програми, млн грн

Таблиця 7

Оцінка економічної ефективності програм

Програма	Показники оцінки економічної ефективності програми				Комплексний показник оцінки економічної ефективності програми (K_{12})
	Строк окупності програм (C_i), роки	Нормований показник	Обсяг виробленої продукції ($ВП_i$), млн грн	Нормований показник	

Таблиця 8

Часткові показники оцінки бюджетної ефективності програм

Показник	Формула розрахунку
Співфінансування ($СФ_i$), %	$СФ_i = \frac{Фнб_i}{\Phi_i} \quad СФ = \frac{Фнб}{\Phi},$ де $СФ_i$ – показник співфінансування i -ої програми, %; $Фнб_i$ – суми додатково залучених позабюджетних коштів з урахуванням норми дисконтування (дані з паспорту i -ої програми), млн грн; Φ_i – загальний обсяг фінансування програми з урахуванням норми дисконтування (дані з паспорту i -ої програми), млн грн
Обсяг податкових надходжень за період дії програми ($ПН_i$), млн грн	$ПН_i$ – данні з паспорту i -ої програми, млн грн

Таблиця 9

Оцінка бюджетної ефективності програм

Програма	Показники оцінки бюджетної ефективності програми				Комплексний показник оцінки бюджетної ефективності програми (K_{13})
	Співфінансування програми ($СФ_i$), %	Нормований показник	Обсяг податкових надходжень ($ПН_i$), млн грн	Нормований показник	

Таблиця 10

Оцінка соціально-економічної і бюджетної ефективності програм

Програма	Комплексні показники оцінки напрямів соціально-економічної і бюджетної ефективності програми			Інтегральний показник оцінки соціально-економічної і бюджетної ефективності програми (I_{i1})
	Соціальна (K_{11})	Економічна (K_{12})	Бюджетна (K_{13})	

Таблиця 11

Загальна структура КВЕД та відповідні їм технологічні уклади

Код КВЕД	Найменування діяльності
1	2
Другий технологічний уклад	
Секція А	Сільське господарство, мисливство та лісове господарство
01	Сільське господарство, мисливство та пов'язані ними послуги
02	Лісове господарство та пов'язані з ним послуги
Секція В	Рибне господарство
05	Риболовство; діяльність рибозовідників і рибних ферм; послуги, пов'язані з рибним господарством
Підсекція СА	Видобування енергетичних матеріалів (галузі 2-ого укладу)
10	Видобування кам'яного вугілля, лігніту (бурого вугілля) і торфу
Третій технологічний уклад	
Секція С	Добувна промисловість
Підсекція СА	Видобування енергетичних матеріалів (галузі 3-ого укладу)
11	Видобування вуглеводів; допоміжні служби
Підсекція СВ	Видобування неенергетичних матеріалів
13	Видобування металевих руд
14	Інші галузі добувної промисловості
Секція D	Обробна промисловість (галузі 3-ого укладу)
Підсекція DA	Харчова промисловість і перероблення сільськогосподарських продуктів
15	Харчова промисловість
16	Тютюнова промисловість
Підсекція DB	Текстильна промисловість та пошиття одягу
17	Текстильна промисловість
18	Виробництво готового одягу та хутра
Підсекція DC	Виробництво шкіри та шкіряного взуття
19	Виробництво шкіри та шкіряного взуття
Підсекція DD	Виробництво деревини та виробів з деревини
20	Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини
Підсекція DE	Целюлозно-паперова промисловість; видавнича справа
21	Виробництво паперу та картону
22	Видавнича справа, поліграфічна промисловість, відтворення друкованих матеріалів
Підсекція DJ	Металургія та оброблення металу
27	Металургія

1	2
28	Оброблення металу
Підсекція DK	Виробництво машин та устаткування
29	Виробництво машин та устаткування
Підсекція DL	Виробництво електричного та електронного устаткування (галузі 3-ого укладу)
32	Виробництво устаткування для радіо, телебачення та зв'язку
Підсекція DN	Інше виробництво, не віднесене до інших угруповань (галузі 3-ого укладу)
36	Виробництво меблів; інші види виробництва
Підсекція DN	Інше виробництво, не віднесене до інших угруповань (галузі 3-ого укладу)
Секція E	Виробництво електроенергії, газу та води (галузі 3-ого укладу)
40	Виробництво електроенергії, газу та води
Секція F	Будівництво
45	Будівництво
Секція G	Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту (галузі 3-ого укладу)
52	Роздрібна торгівля побутовими товарами та їх ремонт
Секція I	Транспорт (галузі 3-ого укладу)
60	Наземний транспорт
61	Водний транспорт
64	Пошта та зв'язок
Четвертий технологічний уклад	
Підсекція CA	Видобування енергетичних матеріалів (галузі 4-ого укладу)
12	Видобування уранової руди
Секція D	Обробна промисловість (галузі 4-ого укладу)
Підсекція DF	Виробництво коксу, продуктів нафтопереробки та ядерного палива
23	Виробництво коксу, продуктів нафтопереробки та ядерного палива
Підсекція DG	Хімічне виробництво
24	Хімічне виробництво
Підсекція DH	Виробництво гумових та пластмасових виробів
25	Гумова та пластмасова промисловість
Підсекція DI	Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів
26	Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів
Підсекція DL	Виробництво електричного та електронного устаткування (галузі 4-ого укладу)
30	Виробництво конторських та електронно-обчислювальних машин
31	Виробництво електричних машин і апаратури
33	Виробництво медичних приладів та інструментів; точних вимірювальних пристроїв, оптичних пристроїв та годинників
Підсекція DM	Виробництво транспортного устаткування
34	Виробництво автомобілів
35	Виробництво іншого транспортного устаткування

1	2
Підсекція DN	Інше виробництво, не віднесене до інших угруповань (галузі 4-ого укладу)
37	Вироблення відходів
Секція E	Виробництво електроенергії, газу та води (галузі 4-ого укладу)
41	Збір, очищення та розподіл води
Секція G	Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту (галузі 4-ого укладу)
50	Торгівля транспортними засобами та їх ремонт
51	Оптова торгівля і посередництво у торгівлі
Секція P	Готелі й ресторани
55	Готелі
Секція I	Транспорт (галузі 4-ого укладу)
62	Авіаційний транспорт
63	Допоміжні транспортні послуги
65	Фінансове посередництво
66	Страховання
67	Допоміжна діяльність у галузі фінансів і страхування
Секція K	Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам (галузі 4-ого укладу)
70	Операції з нерухомістю
71	Здавання під найм без обслуговуючого персоналу
73	Дослідження та розробки
74	Послуги, що надаються переважно юридичним особам
П'ятий технологічний уклад	
Секція K	Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам (галузі 5-ого укладу)
72	Діяльність у галузі інформатизації

Формули розрахунку часткових показників оцінки інноваційності програми наведені в табл. 12.

Нормування часткового показника оцінки відповідності продукції, яка планується до випуску згідно з програмою, певному технологічному укладу здійснюється за формулою:

$$Z_{i1}^n = \frac{Z_{i1}}{\max Z}, \quad (6)$$

де Z_{i1}^n – нормований показник оцінки відповідності продукції, яка планується до випуску згідно з i -ою програмою, певному технологічному укладу;

Z_{i1}^n – оцінка відповідності i -ої програми певному технологічному укладу, бали;

$\max Z = 5$ – максимально можлива оцінка рівня технологічного укладу, бали.

Нормування інших часткових показників оцінки інноваційності програм здійснюється за формулою (5).

Інтегральний показник оцінки компоненти інноваційності програм розраховується за формулою:

$$I_{i2} = \frac{Z_{i1} + Z_{i2} + Z_{i3}}{2}, \quad (7)$$

де Z_{i1} , Z_{i2} і Z_{i3} – відповідні часткові показники оцінки інноваційності i -ої програми.

Розрахунки показників інноваційності програми заносяться в табл. 13.

Оцінка якості складання програми здійснюється за критеріями, що визначають наявність:

- паспорту, що містить результативні показники;
- комплексної оцінки стану галузі та характеристик проблем її розвитку;
- мети та завдань програми;
- переліку заходів з реалізації програми з обов'язковим зазначенням виконавців, строків виконання, обсягів і джерел фінансування;
- очікуваних результатів виконання програми;
- ефективності реалізації програм;
- механізмів реалізації програм;
- системи організації управління програмою (табл. 14) та контролю за її виконанням.

Часткові показники оцінки інноваційності програм

Показник	Формула розрахунку
Питома вага обсягу інноваційної продукції, що виробляється ($ПВ_i$), %	$ПВ_i = \frac{V_{3li}}{V_{3\theta i}}$ де $ПВ_i$ – питома вага обсягу інноваційної продукції i -ої програми, % ; V_{3l_i} – загальний обсяг інноваційної продукції (дані з паспорту i -ої програми), млн грн; $V_{3\theta_i}$ – загальний обсяг виготовленої продукції (дані з паспорту i -ої програми), млн грн
Питома вага обсягу експорту інноваційної продукції, що виробляється ($ПВe_i$), %	$ПВe_i = \frac{V_{li}}{V_{li}}$ де $ПВe_i$ – питома вага обсягу експорту інноваційної продукції i -ої програми, %; V_{li} – обсяг експорту інноваційної продукції (дані з паспорту i -ої програми), млн грн

Таблиця 13

Оцінка інноваційності програм

Програма	Показники оцінки інноваційності державних цільових програм						Інтегральний показник оцінки інноваційності програми (I_{i2})
	Оцінка технологічного укладу (Z_{i1})	Нормований показник	Питома вага інноваційної продукції (Z_{i2}), %	Нормований показник	Питома вага експорту інноваційної продукції (Z_{i3}), %	Нормований показник	

Таблиця 14

Критерії оцінки якості складання програм

Порядковий номер критерію	Наявність у програмі
1	2
1	Паспорту, що містить результативні показники
2	Комплексної оцінки стану галузі, характеристики проблем її розвитку
3	Мети та завдань програми
4	Перелік заходів реалізації програми з обов'язковим зазначенням виконавців, строків виконання, обсягів і джерел фінансування
5	Очікуваних результатів виконання програми
6	Ефективності реалізації програми
7	Механізмів реалізації програми
8	Системи організації управління програмою та контролю за її виконанням

Якщо програма відповідає наведеним вище критеріям, то за кожний з них вона отримує 1 бал, а якщо ні – 0 балів.

Інтегральна оцінка якості складання програми розраховується за формулою:

$$I_{i3} = \frac{\sum_{k=1}^8 Z_{ik}}{Z_{max}}, \quad (8)$$

де I_{i3} – інтегральний показник оцінки якості складання i -ої програми;

Z_{ik} – відповідний k -ий критерій оцінки якості складання i -ої програми, бали;

$Z_{max} = 8$ – максимальна оцінка якості складання програми, бали.

Результати оцінки якості складання програми за відповідними критеріями заносяться в табл. 15.

Ранжирування пріоритетності фінансування державних бюджетних програм, що були розпочаті у попередньому періоді, здійснюється за загальним інтегральним показником їх оцінки.

Результати ранжирування програм заносяться в табл. 16.

Кумулятивні обсяги коштів, необхідних для фінансування програм, порівнюються з обсягом коштів, які передбачені у Державному бюджеті.

У порядку ранжирування до переліку програм, які підлягають фінансуванню з Державного бюджету, відносяться ті з них, на які вистачає бюджетних коштів.

Таблиця 15

Оцінка якості складання програм

Програма	Показник оцінки якості складання програми за критеріями, бали								Сума балів (1+2+3+4+5+6+7+8)	Інтегральний показник оцінки якості складання програми (I_{13})
	1	2	3	4	5	6	7	8		

Таблиця 16

Загальна інтегральна оцінка діючих програм та їх ранжирування за пріоритетністю фінансування

Програма	Інтегральні показники оцінки			Загальний інтегральний показник оцінки програми (I_i)	Ранг пріоритетності фінансування
	Соціально-економічна та бюджетна ефективність (I_{i1})	Інноваційність (I_{i2})	Якість складання (I_{i3})		

Якщо після ранжирування діючих програм залишаються невикористані бюджетні кошти, то відбувається ранжирування нових затверджених програм в тому ж порядку, що і діючих.

Методика ранжирування цільових програм може бути використана в практичній роботі законодавчих і виконавчих органів влади при розробці проекту бюджету на черговий фінансовий рік.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України: Чинне законодавство зі змін та допов. станом на 20 липня 2005 р. (відповідає офіц. текстові). – К.: Вид. ПАЛІВОДА А. В., 2005. – 84 с. – (Кодекси України).
2. Стратегія оптимізації кількості бюджетних програм. Кабінет Міністрів України від 6 квітня 2011 р. № 292-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. Постанова КМУ «Про порядок розроблення та виконання державних цільових програм» від 31.01.2007 № 106 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>